

Araştırma Makalesi

Gelişmekte Olan Ülkelerde Enflasyonun Politik ve Kurumsal Belirleyicileri

Political And Institutional Determinants of Inflation in Developing Countries

Zeki AKBAKAY

Doç.Dr., Bingöl Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İktisat Bölümü
zekiakbakay@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-6736-6483>

Makale Geliş Tarihi	Makale Kabul Tarihi
01.07.2022	13.09.2022

Öz

Yüksek enflasyon, kaynağında ekonomik, yapısal, politik ve kurumsal faktörlerin olduğu temel makroekonomik dengesizliklerden biridir. Bu çalışmanın amacı, gelişmekte olan ülkelerde siyasi ve kurumsal faktörlerin enflasyon üzerindeki etkisini ampirik olarak ortaya çıkarmaktır. Bunun için gelişmekte olan 40 ülkenin 2003-2019 dönemine ait verileri dinamik panel veri yaklaşımı çerçevesinde analiz edilmektedir. Çalışmada kullanılan sistem GMM tahmincisinin ortaya koyduğu bulgular politik ve kurumsal faktörleri temsil eden Dünya Yönetişim Göstergelerinin (WGI) enflasyon üzerinde etkiler yaptığını göstermektedir. Ayrıca, bu sonuçların güvenilirliğini kontrol etmek için; Dünya Ekonomik Özgürlükler Endeksi (EFW) ve Ekonomik Özgürlükler Endeksi (IEF) gibi politik ve kurumsal olguları ölçen farklı göstergeler kullanılmaktadır. Ortaya çıkan bulgular alternatif göstergelerin enflasyon üzerindeki etkisinin WGI göstergelerinin etkisiyle benzer olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlar fiyat istikrarının sağlanmasında kurumsal kalitenin önemine vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda, enflasyonu düşürmek ve sürdürülebilir bir fiyat istikrarını sağlamak için çalışmanın temel politika önerisi güçlü kurumları oluşturmanın gerekliliğidir.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal kalite, enflasyon, gelişmekte olan ülkeler, panel veri, sistem GMM

Jell kodları: E02, E31, C23

Abstract

High inflation is one of the main macroeconomic imbalances, which is caused by economic, structural, political and institutional factors. The purpose of this study is to empirically reveal the effect of political and institutional factors on inflation in developing countries. For this purpose, the data of 40 developing countries for the period 2003-2019 are analyzed within the framework of dynamic panel data approach. The findings of the system GMM estimator used in the study show that the Worldwide Governance Indicators (WGI), which represents political and institutional factors, have negative effects on inflation. In addition, different indicators that measure political and institutional phenomena such Economic Freedom of the World Index (EFW) and Index of Economic Freedom (IEF) are used to check the reliability of these results. The findings show that the effect of alternative indicators on inflation is similar to the effect of WGI indicators. The results of this study emphasize the importance of institutional quality in ensuring price stability. In this context, the main policy recommendation of the study is the necessity of establishing strong institutions in order to reduce inflation and ensure a sustainable price stability.

Önerilen Atf /Suggested Citation

Akbakay, Z., 2022 Gelişmekte Olan Ülkelerde Enflasyonun Politik Ve Kurumsal Belirleyicileri, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(3), 2347-2363.

Keywords: *institutional quality, inflation, developing countries, panel data, system GMM*

Jell classification: E02, E31, C23

1.GİRİŞ

Para arzı, döviz kuru, dışa açıklık, gelişmişlik düzeyi, doğal kaynaklar gibi ekonomik ve yapısal faktörler ülkelerin ekonomik performansları üzerinde etkili olabilirler. Ancak ekonomistler bu faktörlerin tek başına ekonomik performansı açıklamakta yetersiz kaldığını ileri sürmektedirler. Son zamanlarda ekonomik performansın ekonomik olmayan belirleyicileri üzerinde giderek büyüyen literatürde, gelişmekte olan ülkelerde politik ve kurumsal faktörlerin ekonomik performanstaki farklılığın önemli belirleyicileri olduğu konusunda ortak bir görüşün olduğu görülmektedir. Buna göre zayıf kurumlar farklı kanallar üzerinden makroekonomik problemlere neden olmaktadır. Bu yüzden makroekonomik problemlere uzun vadeli çözümler getirebilmek ve sürdürülebilir bir makroekonomik istikrarı sağlamak için özellikle gelişmekte olan ülkelerde kurumsal kalitenin artırılmasının gerekliliği ve bunun da ancak sosyal, siyasal ve ekonomik alanlarda yapısal reformların yapılmasıyla gerçekleşebileceği ifade edilmektedir. Bu bir anlamda, insanlar arasındaki etkileşimi şekillendiren ve insanlar tarafından tasarlanmış kısıtlamalar olarak tanımlanabilen (North, 1990) kurumların daha güçlü olması demektir.

Cukierman vd. (1992)'nin ifade ettiği gibi, kurumların istenmeyen sonuçları tamamen engellemesi veya arzu edilen bir sonucu garanti etmesi söz konusu olmayabilir. Ancak, karar verme yetkisini kamu sektörü içinde tahsis etme biçimleri bazı politika sonuçlarını daha olası kılarken, bazılarının gerçekleşme olasılığını azaltabilir. Bu tür istenmeyen sonuçlar genellikle ekonomiye yönelik kısa vadeli negatif şoklardan kaynaklanmaktadır. Politika yapıcılar bu sonuçlardan kaçınmak için her şeyi yapmış olsalar bile gerçekleşmesini önlemeyebilirler. Bu yüzden Krause ve Mendez (2006)'e göre belirli kurumsal düzenlemelerin arzu edilirliliği, politika yapıcıların hedeflerine ulaşmada elde ettikleri başarıya göre değil, politika yapıcılar tarafından alınan kararlar üzerindeki etkilerine göre değerlendirilmelidir. Kurumsal kalite hem yöneticilerin yasaların üstünde bulunan konumlarını zayıflatmak suretiyle yürütme yetkisine getirilen kısıtlamaları içermekte hem de bireylerin ve girişimcilerin ekonomik faaliyetlerinin yasalarla korunmasını sağlamaktadır. Persson vd (1997), kontrol ve denge mekanizmasının iyi işlediği bir rejimde yasama ve yürütme organları arasındaki güçler ayrımı politikacıların gücü kötüye kullanmasını engelleyeceğini ileri sürmektedirler. Bu yönüyle ele alındığında kurumsal kalite uygulanan makroekonomik politikaları da şekillendiren bir olgu olarak görülmelidir. Bu bağlamda Acemoglu vd. (2003) gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda makroekonomik performansın açıklanmasında sadece uygulanan makroekonomik politikaların değil bu politikaların uygulanmasına yol açan kurumsal nedenlerin rolüne vurgu yapmaktadırlar. Yazarlara göre zayıf makroekonomik performansın temelinde standart makroekonomik değişkenler değil seçkinlerin ve siyasetçilerin rantlardan faydalanmak için devleti kontrol etmesine ortam sağlayan zayıf kurumsal yapı vardır. Bu kurumsal yapı aynı zamanda uygulanan makroekonomik politikalara da yansımaktadır. Bu yüzden hem zayıf makroekonomik performans hem de çarpık makroekonomik politikalar kurumsal sorunların birer belirtisi olarak görülmektedir.

Başta fiyat istikrarı olmak üzere uzun dönemde makroekonomik istikrarın sağlanmasında bağımsız kurumların rolü göz ardı edilemez. Kurumların siyasi baskılardan arındırılabilmesi için öncelikle bağımsızlıklarının yasalarla güçlendirilmesi gerekir. Ancak bundan daha da önemli olan özellikle merkez bankası gibi fiyat istikrarı ile ilgili olan kurumların fiili bağımsızlıklarının olmasıdır. Yasal bağımsızlıkları çok güçlü olmasına rağmen Türkiye ve Latin Amerika ülkelerinde olduğu gibi merkez bankalarının fiili bağımsızlıklarının zayıf olmasından dolayı fiyat istikrarının sağlanması konusunda yeteri kadar etkin değildirlir. Tersine yasal bağımsızlıkları bu kadar güçlü olmayan Avru'da'ki bazı merkez bankaları fiili bağımsızlıklarının güçlü olmasından dolayı enflasyonla daha etkin bir şekilde mücadele edebilmektedirler. Bu yüzden merkez bankası bağımsızlığının yasalarla güvence altına alınmasının yanında bu konuda siyasi bir kültürün yerleşmesi, demokratik geleneklerin güçlenmesi gerekir.

Nitekim, sürdürülebilir bir fiyat istikrarının sağlanması ve böylece enflasyonda istenilen seviyenin dışındaki aşırı dalgalanmaları önlemek için kısa vadeli çözümler yerine politik istikrar, düşünce özgürlüğü, hukukun üstünlüğü gibi kurumsal kalitenin artmasına katkı sağlayan kurumların

güçlendirilmesiyle olabileceği şeklinde bir görüş birliği oluşmuştur. Ancak kurumsal kalitenin ekonomik performans üzerindeki etkisi daha çok ekonomik büyüme, yatırımlar ve uluslararası sermaye akımları bağlamında ele alınmaktadır. Bu çalışmaların çoğunda kurumsal kalitenin ekonomik büyüme üzerindeki pozitif etkisine vurgu yapılmaktadır. (Knack ve Keefer (1995), Hall ve Jones (1999), Campos ve Nugent (1999), Chong ve Calderoan(2000), Kaufmann ve Kraay(2002), Acemoglu vd. (2005), Cebula ve Foley(2011), Emara ve Jhonsa (2014)). Oysa zayıf kurumlar sadece düşük ve istikrarsız büyüme oranlarına yol açmazlar, aynı zamanda enflasyon, bütçe açığı ve kamu borçları gibi diğer makroekonomik değişkenlerde de dengesizliğe neden olabilirler. Ancak literatürde kurumsal kalitenin bu değişkenler üzerindeki etkisini inceleyen daha sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Bu açığı azaltmak ve böylece literatüre katkı sağlamak amacıyla, bu çalışma politik ve kurumsal faktörlerin, yani kurumsal kalitenin enflasyon üzerindeki etkisini incelemektedir. Bu amaçla, 2003-2019 dönemi için 40 gelişmekte¹ olan ülkenin veri seti kullanılarak dinamik panel veri analizi yapılmaktadır. Sistem GMM tahmin sonuçları politik ve kurumsal faktörlerin enflasyon üzerinde negatif etki yaptığı şeklindeki beklentileri ve literatürde ortaya çıkan ortak görüşü doğrulamaktadır.

Çalışmanın bundan sonraki bölümleri şu şekilde devam etmektedir. İkinci bölümde kurumsal kalite ile enflasyon arasındaki ilişkiye dair teorik temeller, üçüncü bölümde ise konu ile ilgili ampirik literatür incelenmektedir. Dördüncü bölümde kullanılan verilerin özellikleri ve içerikleri ile ilgili bilgiler verildikten sonra metodolojiye dair açıklamalar yapılmaktadır. Beşinci bölümde, ortaya çıkan ampirik bulgular tartışılmaktadır. Altıncı bölümde sağlamlık kontrolü yapılmakta, son bölüm ise sonuç ve önerilerden oluşmaktadır.

2. KURUMSAL KALİTE- ENFLASYON İLİŞKİSİ

Enflasyonun 1970'lerde önemli bir problem olarak görülmesiyle birlikte politik ve kurumsal faktörlerin enflasyon üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalarda da artış olduğu gözlenmektedir. Bu çalışmalarda öncelikle şu soruya cevap aranmaktadır: benzer gelişmişlik düzeylerine rağmen ülkeler arasında enflasyon oranındaki farklılaşmaya sebep olan faktörler neler olabilir? Ekonomi teorisine göre ülkeler enflasyonun ekonomik nedenlerini ortadan kaldırmak ve böylece fiyat istikrarını sağlamak için farklı yaklaşımlar çerçevesinde para ve maliye politikaları uygularlar. Ülkeler arasındaki politika farklılıkları enflasyon oranlarının da farklılaşmasına yol açmaktadır. Ancak, bu politikaların yürütülme biçimlerinin neden farklı olduğuna dair ileri sürülen argümanlardan biri ülke ekonomilerinin yapısal özelliklerindeki farklılaşmadır. Ülkelerin gelişmişlik düzeyi, dış açıklık veya tarım sektörünün GSYH içindeki payı gibi ekonominin yapısal özellikleri hükümetlerin vergi toplama kabiliyetini belirlemektedir. Bu bağlamda, yoksul ülkelerdeki hükümetler, kamu harcamalarının finansmanında daha sofistike bir vergi sistemi kuramadıkları için vergi toplamanın yüksek maliyetlerine katlanmak yerine senyoraja veya enflasyon vergisine başvurmayı daha optimal bulabilirler. Aisen ve Veiga (2005a; 2005b)'e göre enflasyonun belirleyicilerini yapısal görüş çerçevesinde ele alan bu yaklaşım, enflasyon vergisinin marjinal maliyetinin gelir vergilerinin marjinal maliyetlerine eşitlenmesi olarak ifade edilen Optimal Vergilendirme Teorisi ile tutarlılık göstermektedir. Ancak Optimal Vergilendirme Teorisi'nin ampirik kanıtlardan yoksun olduğunu ileri süren Cukierman vd. (1992) birçok yazar gibi (Alesina ve Perotti (1995;1999)ekonomik yapının özellikleri yanında politik ve kurumsal değişkenlerin önemine de vurgu yapmaktadır. Makroekonomik Politikanın Politik Ekonomisi (MPPE) olarak ortaya çıkan bu yaklaşım enflasyonun nedenlerini özellikle Alesina ve Tabellini (1990) tarafından geliştirilen "siyasi istikrarsızlık ve açık eğilimi" ve Alesina ve Drazen (1991)'in ortaya koyduğu "yıpratma savaşı" mekanizmaları çerçevesinde ele almaktadır. Siyasi istikrarsızlık ve açık eğilimi yaklaşımına göre alternatif hükümetlerin birbirlerinin tercihlerinden emin olmamaları veya kamu harcamalarının bileşimi konusunda anlaşamamaları yüksek bütçe açıklarına neden olmaktadır. Çünkü kendi tercihleri çerçevesinde harcamaları en üst düzeye çıkarmak ve böylece halefinin harcamalarını sınırlandırmak için yüksek bütçe açığı vermek mevcut hükümetin çıkarımadır. Bu bağlamda yazarlar daha yüksek derecede siyasi istikrarsızlık ve kutuplaşmanın hükümetleri daha miyopik davranmaya iteceğinive böylece daha yüksek senyoraj ve parasal istikrarsızlığın oluşacağını ileri sürmektedirler. Alesina ve Drazen (1991) ise

¹ Bulgaristan, Hırvatistan, Çekya, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Polonya, Romanya, Slovenya, Slovakya Cumhuriyeti, Arnavutluk, Bosna-Hersek, Makedonya, Sırbistan, Türkiye, Kıbrıs, Malta, Yunanistan, Brezilya, Şili, Kolombiya, Hindistan, Endonezya, G.Kore, Malezya, Filipinler, Rusya, G. Afrika, Arjantin, Çin, Kosto Rika, Dominik C., İsrail, Ürdün, Peru, Paraguay, Tayland, Ukrayna

politik istikrarsızlık ile enflasyon arasındaki ilişkiyi “yıpratma savaşı” olgusu çerçevesinde açıklamaktadır. Buna göre enflasyon asimetrik bilgi ortamında dönüşümlü olarak iktidara gelen siyasi partilerin ideolojik farklılıklarının sonucunda ortaya çıkmaktadır. Yazarlara göre bir yasama meclisinde siyasi parti sayısı ne kadar yüksek olursa, çatışma olasılığı o kadar yüksek ve bir anlaşmaya varmak o kadar zor olacaktır. Bu süreçte artan mali açıklar daha yüksek enflasyonla sonuçlanacaktır.

Hem “yıpratma savaşı” hem de “siyasi istikrarsızlık ve açık eğilimi” yaklaşımının ortak argümanı, kamu sektöründe harcamaların artması ve bunun da kalıcı bütçe açıklarına yol açmasıdır. Herhangi bir bağlayıcı mali kuralın yokluğunda kamu harcamalarının, özellikle kısa dönemde, enflasyonist sonuçlar doğurması kaçınılmazdır (Khan ve Saqib, 2011). Ancak Satyanaht ve Sabramanian (2007) kısa dönemde enflasyon üzerinde pozitif etkiler yapan bu tür davranışların, uzun dönemde hesap verebilirlik ve kontrol-denge mekanizmalarıyla dengelenerek ilişkiyi tersine çevirebileceğini ileri sürmektedir.

MPPE yaklaşımı enflasyonla ilgili son dönemlerde yapılan analizlere de yansımaktadır. Yeni literatür, bazı hükümetlerin neden büyük mali açıklar vermeyi ve bu açıkları enflasyon vergisi ile finanse etmeyi tercih ettiği sorusuna cevap aramaktadır. Bu bağlamda, para arzı, mali dengesizlikler ve talep yönlü faktörler gibi enflasyonist baskının belirleyicilerine odaklanan geleneksel literatürden farklı olarak, yeni literatür daha çok siyasi istikrarsızlık, güvenilirlik, itibar ve siyasal döngüler gibi enflasyonun politik ve kurumsal nedenleri üzerinde durmaktadır (Edwards, 1994). Politik ekonomi yaklaşımına göre mevcut politik çatışmalar enflasyonist süreci besleyen önemli bir etkidir. Enflasyonun her zaman ve her yerde politik bir fenomen olduğunu ileri süren Kirshner (2001)’e göre, yüksek veya düşük olsun, tüm enflasyon düzeyleri politik çatışmaların birer sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

Ülkeler arasındaki ekonomik performans farklılıklarını politik ve kurumsal faktörlere bağlayan politik ekonomi yaklaşımına göre mevcut hükümetler daha fazla iktidarda kalmak ve böylece kişisel çıkarlarını maksimize etmek için çarpık iktisat politikalarına başvurabilirler. Bu bağlamda, hükümetler parasal otoriteleri zorlayarak kısa dönemde üretimi artıran ancak uzun dönemde yüksek enflasyon ile sonuçlanacak şekilde para politikasını kötüye kullanabilirler (Telatar vd, 2010). Kısa vadeli bakış özellikle sık kabine değişiklikleri ve hükümet krizlerinin yaşandığı siyasi istikrarsızlık durumlarında geçerli olan bir yaklaşımdır. Bu şartlarda hükümet üyeleri görevlerini sürdüreceklerinden emin olmadıkları için ufkunu kısaltmaktadırlar. Bir hükümetin değişim olasılığı ne kadar yüksek olursa, kısa vadeli hedeflere verdiği önem o kadar büyük olacaktır. Bu yüzden bu tür hükümetlerin düşük enflasyonu sürdürmesi oldukça zordur (Aisen ve Veiga, 2005a).

Para politikası üzerindeki siyasi baskıları elimine etmek ve böylece hükümetleri para politikasını kendi kısa vadeli siyasi çıkarları için kullanmanın önüne geçmek için temel önerilerden biri merkez bankasının bağımsız olmasının gerektiğidir. Bağımsızlık derecesi yüksek olan merkez bankası para politikasını, siyasi istikrarsızlığın ve sosyal kutuplaşmanın olduğu ülkelerde lobcilik ve politik baskılara karşı daha hassas olan mali otoritelerin etkisinden koruyabilir. Frazer (1994) merkez bankası bağımsızlığının önemini enflasyonist baskıya kaynaklık eden iki faktöre bağlamaktadır. Bunlardan biri hükümetlerin uzun vadeli amaçları kısa vadeli amaçlara feda ettiği “zaman tutarsızlığı” problemi. Bir diğeri ise bütçe açıklarının merkez bankası tarafından finanse edilmesidir. Bütçe açıklarının bu şekildeki finansmanı aynı zamanda fiyat istikrarının mali otoritelerin kontrolüne geçtiğinin bir göstergesidir. Hükümetin fiyat istikrarına zarar veren bu tür taleplerine-baskılarına ancak yasal ve fiili bağımsızlığı olan bir merkez bankası karşı koyabilir. Bu yüzden düşük enflasyonu ancak öncelikli amacı fiyat istikrarının sağlanması olan bağımsız bir merkez bankası taahhüt edebilir (Eijffinger ve Stadhouders, 2003). Bu taahhüt aynı zamanda hükümeti bağlaması açısından da önemlidir. Zira merkez bankasının öncelikli amacı fiyat istikrarının sağlanması olsa da demokrasinin bir gereği olarak hükümetlerin hesap verebilir konumda olması bu amacın hükümetçe belirlenmesini gerektirmektedir. Merkez bankalarının amaç bağımsızlığının olmadığını gösteren bu durum aynı zamanda fiyat istikrarına yönelik kurumsal taahhüdün esasında hükümet tarafından yapıldığı anlamına gelir. Hükümetler için bağlayıcı olan bu taahhüt merkez bankalarının siyasi baskılara karşı daha korunaklı olmasını sağlar.

3. AMPİRİK LİTERATÜR

Ülkeler arasında enflasyon oranlarının neden büyük farklılıklar gösterdiğini açıklamaya çalışan ampirik çalışmalar özellikle politik ve kurumsal faktörlerin varlığına vurgu yapmaktadırlar. Bu çalışmalardan birini yapan Cukierman vd (1992)’nin geliştirdiği modele göre mevcut hükümetler uzun

vadeli amaçlar-kazançlar yerine kısa vadeli amaçlara odaklanmaktadırlar. Politik istikrarsızlık ve kutuplaşmanın neden olduğu bu miyopik hükümet davranışları optimal vergi ve senyorej gelirlerinin de belirlenmesinde etkili olmaktadır. Yazarların ortaya koyduğu ampirik sonuçlar politik olarak daha istikrarlı ülkelerle karşılaştırıldığında, hükümet krizlerinin veya kabine değişimlerinin daha sık yaşandığı ülkelerde senyorej gelirlerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Edwards (1994)'e göre bu sonuçlar “politik değişkenler ülkeler arasındaki enflasyon farklılıklarında önemli rol oynar” şeklindeki hipoteze destek sağlamaktadır. Cukierman vd. (1992)'nin senyorej ile ilgili elde ettiği sonuçları Edwards ve Tabellini (1991) enflasyon için elde ettiği sonuçlarca doğrulanmaktadır. Yazarlar, enflasyonun politik modellerini “miyopik” ve “zayıf” hükümetler yaklaşımı çerçevesinde ele almaktadır. Miyopik hükümet modellerinde enflasyon politikacıların stratejik davranışlarının kasıtlı bir sonucu iken, zayıf hükümet modellerinde enflasyon farklı politik gruplar arasındaki çatışmanın istenmeyen bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. 76 ülkenin 1971-1982 dönemindeki verilerini kullanarak enflasyondaki artışı her iki model için ampirik olarak test eden yazarlar, miyopik hükümet hipotezini destekleyecek şekilde, siyasi olarak daha istikrarsız olan ülkelerin enflasyon vergisine daha çok eğilimli olduğu sonucuna varmışlardır. Dolayısıyla bu durumda enflasyon iktidarda olan ve yeniden seçilebilmek için seçmenleri etkilemeye çalışan hükümetlerin fırsatçı davranışlarının bir sonucu olarak görmek gerekir. Ancak çalışmada Alesina ve Drazen (1991)'in “yıpratma savaşı” olgusuyla örtüşen zayıf hükümet hipotezini destekleyen herhangi bir bulgu ortaya çıkmamıştır. Sistem GMM tahmin yöntemini kullanarak 1960-1999 dönemi için yaklaşık 100 ülkeyi kapsayan çalışmada Aisen ve Veiga (2005a)'in elde ettiği sonuçlar Edwards ve Tabellini (1991)'nin miyopik hükümet hipotezini desteklemektedir. Buna göre politik istikrarsızlık enflasyonun artmasına neden olmaktadır. Çalışmada, düşük ve ılımlı enflasyonlu ülkelerle karşılaştırıldığında, siyasi istikrarsızlığın yüksek enflasyonlu ülkelerde enflasyon üzerindeki etkisinin daha güçlü olduğu görülmektedir. Diğer taraftan çalışmada ortaya çıkan bulgular, enflasyonun kurumsal belirleyicileri olarak yüksek derecede ekonomik özgürlük ve demokrasinin enflasyon oranlarını negatif etkilediğini göstermektedir. Aisen ve Veiga (2008) aynı yöntem, dönem ve ülkeleri kullanarak yaptıkları çalışmalarında politik ve kurumsal değişkenlerin aynı zamanda enflasyon değişkenliğini de artırdığına dair bulgular elde etmişlerdir.

Sachs (1989) Latin Amerika ülkelerinde gelir eşitsizliğini düşürmeye yönelik uygulanan genişleyici makroekonomik politikaların yüksek enflasyona ve ödemeler dengesinde bozulmalara neden olduğunu gösteren sonuçlar elde etmiştir. Sach (1989)' a göre bu sonuçlar toplumsal çatışma ve bölünmelerin baskıladığı popülist politikaların makroekonomik performans üzerindeki olumsuz etkisini kanıtlamaktadır. Satyanath ve Subramanian (2007) çalışmalarında enflasyonun derin belirleyicileri olarak gördükleri toplumsal bölünmeler (gelir eşitsizliği) ve demokratik politik kurumların (demokrasi) uzun dönemde enflasyon üzerinde oldukça güçlü etkilerinin olduğunu gösteren bulgular elde etmişlerdir. Rueda (2008)'in eşitsizlik ve demokrasinin enflasyon üzerindeki etkilerine ele alan çalışmasında da benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Ayrıca çalışmada gelir eşitsizliğinin yüksek olduğu ülkelerde demokrasinin enflasyon üzerindeki etkisinin daha güçlü olduğu görülmektedir. Ancak Desai vd (2002) sunmuş olduğu modelde demokrasinin enflasyon üzerindeki etkisinin gelir eşitsizliği düzeyine bağlı olduğunu ileri sürmektedirler. Yazarlar 140 ülkeyi kapsayan panel veri çalışmasında gelir eşitsizliğinin düşük olduğu ülkelerde demokrasinin enflasyonu düşürdüğünü ancak gelir eşitsizliğinin yüksek olduğu ülkelerde ise enflasyonu artırdığını ortaya koyarak modellerinde ileri sürdükleri hipotezi ampirik olarak kanıtlamışlardır. Fenira (2014) çalışmasında gelişmekte olan ülkelerde diğer ekonomik ve kurumsal göstergelere göre demokrasinin enflasyon oranları üzerindeki negatif etkisinin daha güçlü olduğunu göstermektedir.

Narayan vd (2011) 1995-2004 döneminde 54 gelişmekte olan ülkenin veri setini kullanarak, siyasi istikrar, ordunun siyasetteki rolü, hukukun üstünlüğü ve hesap verebilirlik gibi kurumsal kalite göstergeleri ile enflasyon arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Yazarlar demokrasi geliştikçe ve ordunun siyasetteki etkinliği azaldıkça uzun dönemde enflasyonun düştüğünü ortaya koymuşlardır. Haider vd (2011)'nin Pakistan'ı ele alan çalışmalarında siyasi istikrarsızlığın olduğu bir dönemde zayıf yönetim ve yüksek yolsuzluğun enflasyon oranlarını artırırken büyüme oranlarını düşürdüğü görülmektedir. Ibarra ve Turkin (2016)'ın çalışmalarında elde ettikleri bulgular gelişmekte olan ülkelerde kurumsal kalite arttıkça optimal enflasyon oranının düştüğünü göstermektedir. Koç Yurtkur ve Arpağ (2020) enflasyon hedeflemesi uygulayan ülkelerde merkez bankasının enflasyon üzerinde negatif etkiler yaptığını ortaya koymuştur. Garriga ve Rodrigues'in 118 gelişmekte olan ülke için yaptıkları çalışmada

da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Ancak Baumann vd (2021) çalışmalarında merkezbankası bağımsızlığı ile enflasyon arasındaki negatif ilişkinin oldukça zayıf olduğunu bulmuşlardır.

4. VERİLER VE METODOLOJİ

4.1. Veriler

Bu çalışmada enflasyon üzerinde etkili olan politik ve kurumsal faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirilen dinamik panel veri analizinde 40 gelişmekte olan ülkenin 2003-2019 dönemine ait yıllık verileri kullanılmaktadır. Seçilen ülkeler milli gelir kriterine göre IMF'nin gelişmekte olan ülkeler sınıflandırmasında yer alsa da dünyanın farklı bölgelerinden olmaları kurumsal kalite bakımından onları farklılaştırmaktadır. Bu bağlamda heterojen bir panel oluşturmaktadırlar. Temel modelde cari açık (CAD), ekonomik büyüme (GDPG) ve kamu harcamaları (EXP) gibi makroekonomik değişkenler modele kontrol değişkenler olarak dahil edilmiştir. Bunlar gelişmekte olan ülkelerde enflasyonun temel dinamikleri arasında yer almaktadır. Gelişmekte olan ülkelerin temel sorunlarından biri olan cari açığın ulusal parada yol açtığı değer kaybı enflasyonun artmasına neden olabilir. Diğer taraftan bu ülkelerde devam edenden büyüme yurtiçi talebi artırarak enflasyona neden olabilmektedir. Toplam talep üzerinden enflasyonun kaynaklarından biri de kamu harcamalarıdır. Makro ekonomik değişkenler yanında politik yanında kurumsal değişkenlerden oluşan Dünya Yönetişim Göstergeleri (WGI) her bir modelde bağımsız değişken olarak ele alınmaktadır. WGI, -2.5 (zayıf yönetim) ile 2.5 (güçlü yönetim) arasında değerler almaktadır. Yönetişimi her birinde iki yönetim ölçüsü olmak üzere üç alanda ele alan Kaufman vd (2010) toplamda altı yönetim göstergesi oluşturmuşlardır.

A. Hükümetlerin seçildiği, izlendiği ve değiştirildiği süreç

1. İfade özgürlüğü ve hesap verebilirlik (VAA): Bir ülkenin vatandaşlarının kendi hükümetlerini seçmeye ne ölçüde katılabileceklerinin yanında ifade, örgütlenme ve basın özgürlüğüne ilişkin algıları ölçer
2. Siyasi istikrar ve şiddet/terörizmin olmayışı (PS): Bir hükümetin terörizm de dahil olmak üzere, anayasaya aykırı veya şiddet içeren yollarla istikrarını bozma olasılığına dair algıları ölçer

B. Hükümetin sağlam politikaları etkin bir şekilde oluşturma ve uygulama kapasitesi

3. Hükümetin etkinliği (GE): Kamu hizmetlerinin kalitesi, kapasitesi ve siyasi baskıdan uzaklığının yanında hükümetin bu politikalara bağlılığına dair algıları ölçer.
4. Düzenleyici kalite (RQ): Hükümetin özel sektör gelişimi mümkün kılan ve teşvik eden sağlam politikalar ve düzenlemeler sağlama yeteneğini ölçer

C. Vatandaşların ve devletin aralarındaki ekonomik ve sosyal etkileşimleri yöneten kurumlara olan saygısı

5. Hukukun üstünlüğü (RL): Mahkeme kararları, mülkiyet hakları ve sözleşmelere olan saygı ve uyuma ilişkin algıları ölçer.
6. Yolsuzluğun kontrolü (CC): Küçük ve büyük yolsuzluk biçimlerinin yanı sıra seçkinlerin devleti "ele geçirmesi" de dahil olmak üzere, kamu gücünün özel çıkar için ne ölçüde kullanıldığına dair algıları ölçer.

Yukarıdaki göstergelerden ilk dördü kurumsal kalite, son ikisi ise siyasi ortamla ilgilidir. Bazı çalışmalarda WGI göstergelerinin ortalaması alınarak oluşturulan tek bir endeks yönetim endeksi olarak kullanılmaktadır (Masuch vd., 2016; Mahenna vd, 2010, Mensah vd. 2018) Bu çalışmada Abbas vd (2021)'in yaptığı gibi, 0-10 arası değerler alabilen bir endeks oluşturmak için WGI göstergelerinin ortalamasına 2.5 ekleyip 2 ile çarpılmıştır ((Ort. WGI+2.5)*2). Her bir gösterge için de benzer bir işlem yapılmıştır. Bunların dışında, WGI göstergelerinin açıklayıcı değişkenler olarak kullanıldığı modellerde ortaya çıkan sonuçları desteklemek için yapılan sağlamlık testinde, kişi başına düşen GSYH büyüme oranlarının yanında analizde aşağıdaki politik ve kurumsal değişkenler de kullanılmaktadır:

Dünya Ekonomik Özgürlükler Endeksi (EFW): Her yıl Frazer Institute (FI) tarafından yayınlanan EFW ülke politikaları ve kurumlarının ekonomik özgürlüğü ne ölçüde desteklediğini ölçen beş alt endeksten oluşmaktadır: hükümetin büyüklüğü (kamu ekonomisinin boyutu), hukuk sistemi ve mülkiyet hakları,

sağlam para, serbest dış ticaret, regülasyonlar. EFW 0-10 arasında değerler almakta ve endeks değerinin artması ekonomik özgürlüklerin arttığını göstermektedir (Gwartney vd., 2021)

Ekonomik Özgürlükler Endeksi (IEF): Heritage Foundation (HF) tarafından yayınlanan IEF her biri üç göstergeden oluşan dört kategoriye ayrılmaktadır: Hukukun üstünlüğü (mülkiyet hakları, yargısal etkinlik, hükümet bütünlüğü), hükümet büyüklüğü (vergi yükü, kamu harcamaları, mali sağlamlık), düzenleyici etkinlik (iş özgürlüğü, çalışma özgürlüğü, parasal özgürlük), piyasa açıklığı (ticari özgürlük, yatırım özgürlüğü, finansal özgürlük). IEF endeksi 0-100 arasında değerler almakta ve endeks değerinin artması ekonomik özgürlüklerin arttığını göstermektedir (Miller vd, 2021).

Değişkenlerin tanısal özellikleri ve elde edildikleri kaynaklar Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Değişkenlerin Tanısal Özellikleri ve Kaynakları

Değişken	Tanım	Kaynak	Ort.	Std. Sap.	Min	Max
INF	TÜFE’deki yıllık yüzde değişim	IMF	3.050	5.243	-2.53	53.832
CAD	Cari çık/GSYH (%)	IMF	2.363	5.356	-11.4	25.756
GDPG	GSYH’deki yıllık yüzde değişim	DB	3.603	3.474	-14.83	12.108
GDPPCG	Kişi başına GSYH’deki yıllık yüzde değişim	DB	3.144	3.566	-14.46	13.635
EXP	Toplam kamu harcamaları/GSYH (%)	IMF	33.130	10.060	12.842	60.267
GOV	Dünya Yönetişim Endeksi	DB	5.385	1.138	3.175	7.541
VAA	Fikir özgürlüğü ve hesap verebilirlik	DB	5.660	1.271	1.502	7.745
PS	Politik istikrar ve şiddetin yokluğu	DB	4.877	1.597	0.251	8.096
GE	Hükümetin etkinliği	DB	5.609	1.180	3.080	8.127
RQ	Regülasyonların kalitesi	DB	5.818	1.192	2.851	8.396
RL	Hukukun üstünlüğü	DB	5.298	1.330	2.944	8.259
CC	Yolsuzluğun kontrolü	DB	5.046	1.223	2.211	8.164
EFW	Dünya Eko. Özgürlük End.	FI	7.129	0.607	4.72	8.21
IEF	Ekonomik Özgürlük Endeksi	HF	62.866	7.341	40.6	79.1

4.2. Metodoloji

Mevcut dönemdeki iktisadi davranışların temel belirleyicilerinden biri önceki dönemlerin alışkanlıkları ve davranış biçimleridir. Bu yüzden ekonomik değişkenler arasındaki ilişkiler incelenirken bağımlı değişkenlerin gecikmeli değerlerinin açıklayıcı değişken olarak modellere dahil edilmesi gerekir. Bu özelliğiyle dinamik panel veri modelleri statik panel veri modellerinden ayrılmaktadır (Yerdelen Tatoğlu, 2020).

Dinamik modeller için yapılan standart tahmin yaklaşımlardan biri genelleştirilmiş en küçük kareler (GLS), bir diğeri ise sıradan en küçük kareler (OLS) yöntemidir. GLS yöntemi standart hata terimlerinde aşırı güvene yol açtığı için, OLS tahminçileri ise otokorelasyonun varlığında tutarsız sonuçlar doğurduğu için eleştirilmektedir. Bunun ötesinde ve daha da önemlisi hem GLS hem de OLS bağımlı değişken ile bağımsız değişken arasındaki karşılıklı bağımlılıktan kaynaklanan içsellik problemini göz ardı etmektedir (Desai vd.2002).

Arellano ve Bond (1991), Arellano ve Bover (1995) ve Blundell ve Bond (1998) tarafından geliştirilen yöntemler standart yaklaşımlarda ortaya çıkan bu sorunları gidermektedir. Fark Genelleştirilmiş Momentler Yöntemi (Fark GMM) ve sistem Genelleştirilmiş Momentler Yöntemi (Sistem GMM)’den oluşan dinamik tahminçiler şu durumlar için tasarlanmıştır (Roodman, 2009b):

- Küçük T, büyük N panelleri
- Doğrusal ilişki
- Geçmiş dönem gerçekleştirmelerine bağlı olan bağımlı değişken
- Dışsal olmayan bağımsız değişken

- Sabit bireysel etkiler
- Birimler arasında değişen varyans ve otokorelasyon

Dinamik panel modelleri aşağıdaki gibi gösterilmektedir:

$$Y_{it} = \alpha Y_{i,t-1} + \beta X_i + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

$$\varepsilon_{it} = \mu_i + v_{it} \quad (2)$$

(1) numaralı modelde λ birim sayısını, t zamanı, Y bağımlı değişkeni, $Y_{i,t-1}$ bağımlı değişkenin bir gecikmeli değerini, X_i kontrol değişkenleri ve ε_{it} hata terimini göstermektedir. (2) numaralı hata terimi denkleminde ise μ_i sabit etkileri ve v_{it} şokları göstermektedir.

Dinamik panel veri modellerinde geçmiş dönemde yaşanan şoklardan dolayı $Y_{i,t-1}$ ile μ_{it} arasında bir ilişki vardır. Diğer taraftan Y_{it} , μ_{it} 'nin bir fonksiyonu olduğu için $Y_{i,t-1}$ de μ_{it} 'nin bir fonksiyonu olduğundan, $Y_{i,t-1}$ hata terimiyle (ε_{it}) korelasyonlu olmaktadır. Bu durum modelde içsellik probleminde neden olmakta ve tahmin sonuçlarında sapmalı olmasına neden olmaktadır.

Arellano ve Bond (1991) fark GMM tahmincisini kullanarak dinamik panel verilerinde hem gözlemlenemeyen etkiler hem de içsellik sorununu çözmektedir. Dinamik panel veri tahminlerinde yaygın olarak kullanılan Arellano ve Bond (1991)'in geliştirdiği GMM birinci farkı ve bunların gecikmeli değerlerinin uygun bir seviyesini uygulayan bir yaklaşımdır.

(1) ve 2 nolu denklemler birleştirilip fark alındığında sabit-birim etkiler modelden elimine edilir ve araç değişkenlerce tahmin edilen bir denkleme dönüşür:

$$D.Y_{it} = \alpha D.Y_{i,t-1} + \beta D.X_i + D.v_{it} \quad (3)$$

Ne var ki, fark GMM'nin sonlu örneklemelerde ve zaman serisinin yüksek derecede kalıcılık gösterdiği durumlarda, serinin gecikmeli düzeyleri sonraki birinci farklar için zayıf araçlar sağladığından dolayı tahmin gücünün zayıf olduğu ve sapmalı sonuçlar verdiği ileri sürülmektedir (Bond vd., 2001). Arellano ve Bover (1995) ve Blundell ve Bond (1998) geliştirdikleri sistem GMM tahmincisi fark denklemi ile düzey denklemini birleştirerek fark GMM tahmincisinin bu eksikliğini telafi etmişlerdir. Bu bağlamda Arellano-Bover/Blundell-Bond tahmincisi araç değişkenlerin birinci farklarının sabit etkilerle ilişkisiz olduğuna dair ek bir varsayım yaparak Arellano-Bond'un fark GMM yöntemini güçlendirmektedir. Daha fazla enstrümanın kullanılmasına izin veren bu yaklaşım etkinliği artırarak daha güvenilir sonuçların elde edilmesine yol açar (Roodman, 2009a). Sistem GMM tahmincisi fark GMM'de olduğu gibi bir taraftan birim-sabit etkileri ortadan kaldırırken, diğer taraftan bağımlı değişkenlerin gecikmeli değerlerini kullanarak içsellik sorununu kontrol eder. Ancak artan enstrümanlar hem fark GMM'de hem de sistem GMM'de problematik olabilirler. Çünkü, GMM yaklaşımında araç değişkenlerin sayısı zaman periyotlarının sayısı arttıkça katlanarak artma eğilimindedir. Araç değişkenlerin bu şekilde artması endojen değişkenlerin aşırı uyumundan dolayı sapmalı sonuçlara yol açabilir. Bu bağlamda bir taraftan yanlış pozitif sonuçların ortaya çıkma olasılığı artarken, diğer taraftan araçların geçerliliğine ilişkin sınamayı yapan Hansen testlerinin sonuçlarını şüpheli hale getirebilir (Anderson ve Sorensen, 1996; Bowsher, 2002; Heid vd., 2011.). Bunlar fark GMM'nin olduğu gibi Sistem GMM'inde zayıf taraflarını oluşturmaktadır. Ayrıca N küçükse dirençli standart hatalar ve Arellano-Bond otokorelasyon testi güvenilirmez olabilir (Roodman, 2009b). Spesifikasyon sorunlarını azaltmak için temel kural enstrüman sayısını grup sayısından az veya ona eşit tutmaktır. Ancak küçük örneklemeler için bu kural işlemeyebilir (Docquier vd., 2011). Bu durum tahmin sonuçlarının daha tutarlı olabilmesi için araç değişkenlerin sayısını düşürmeyi zorunlu kılmaktadır (Soto, 2009).

Enflasyon ile kurumsal-politik değişkenler arasındaki ilişkiyi ele alan Aisen ve Veiga (2005a)'te ortaya konulan modeli esas bu çalışmada temel enflasyon regresyon denklemi aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir:

$$INF_{it} = \alpha INF_{i,t-1} + \beta INST_{it} + \gamma X_{it} + \varepsilon_{it} \quad (4)$$

(4) nolu modelde INF, enflasyonu, INST politik ve kurumsal değişkenler setini (GOV, VAA, PS, GE, RQ, CC, EFW, IEF) ve X (CAD, GDPG, GDPCG, EXP) ise kontrol değişkenleri göstermektedir.

İki aşamalı Sistem GMM Model tahminlerinde elde edilen standart hatalar aşağı doğru sapmalı olmaktadır. Bu çalışmada Windmeijer (2005)'in standart hatalar için önerdiği küçük örnek düzeltmesi yapılarak elde edilen dirençli standart hatalarla bu problem büyük ölçüde çözülmektedir.

5. Ampirik Bulgular

Sistem-GMM kullanılarak tahmin edilen dinamik panel veri modellerine ait sonuçlar Tablo 2'de yer almaktadır. Bütün modellerde enflasyon (INF) bağımlı değişken, makroekonomik değişkenler olan CAC (cari açık), GDPG (GDP büyüme oranı) ve EXP (kamu harcamaları) ve enflasyonun bir gecikmeli değeri (INF_{t-1}) açıklayıcı değişkenler olarak kullanılmaktadır. Cari açık ve kamu harcamaları beklendiği gibi enflasyon üzerinde pozitif etki yapsa da bu etkinin oldukça zayıf olduğu görülmektedir. Diğer taraftan literatürde büyüme oranlarının enflasyon üzerindeki etkisi üretim kapasitesine bağlı olarak değişirken, Tablo 2'de GDPG'nin 2. ve 7. modellerde pozitif ve anlamlı olması gelişmekte olan ülkelerde büyümeye bağlı olarak artan talebin enflasyonist baskılar yarattığını göstermektedir. Ancak diğer makroekonomik değişkenlerde olduğu gibi büyümenin de enflasyon üzerindeki etkisi oldukça zayıf kalmaktadır. Diğer taraftan, modellerin tamamında enflasyonun bir gecikmeli değerinin enflasyon üzerinde pozitif ve istatistiksel olarak oldukça anlamlı bir etkisinin olduğu görülmektedir. INF_{t-1} değişkenine ait katsayının yaklaşık olarak 0.77 olması mevcut enflasyon oranının geçen yılın enflasyon oranından güçlü bir şekilde etkilendiğini ve enflasyon ataletinin-kalıcılığının ne kadar güçlü olduğunu göstermektedir.

Model 1'de politik ve kurumsal faktörlerin enflasyon üzerindeki genel etkisini belirlemek için yukarıda ifade edilen açıklayıcı değişkenlerin yanında WGI göstergelerinin tamamını kapsayan bir gösterge olarak GOV değişkeni yer almaktadır. Kurumsal kalitenin bir göstergesi olarak WGI'deki artış beklendiği gibi enflasyon oranını %5 anlamlılık düzeyinde negatif etkilemektedir. Buna göre kurumsal kalitede göstergesindeki %1'lik bir artış enflasyon oranlarının % 0.13 düşmesine neden olmaktadır. Diğer modellerde ise enflasyon ile politik ve kurumsal faktörler arasındaki ilişki WGI'nin alt göstergeleri bağlamında ele alınmaktadır.

Model 2 fikir özgürlüğü ve hesap verebilirlik göstergesi (VAA) ile enflasyon arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Sonuçlar fikir özgürlüğü ve hesap verebilirliğin beklendiği gibi enflasyon oranını %5 anlamlılık düzeyinde negatif yönde etkilediğini göstermektedir. Buna göre VAA göstergesinde %1 artış olduğunda enflasyon oranları % 0.24 azalmaktadır. Bu sonuçlar demokrasinin enflasyonun nedenlerini açıklamakta önemli bir rol oynadığını ileri süren çalışmalarca desteklenmektedir (Desei vd, 2002; Satyanah ve Subramanian, 2007, Fenira, 2014).

Model 3'te politik istikrar ile enflasyon arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için modele WGI'nin alt göstergesi olan PS göstergesi dahil edilmiştir. Sonuçlar, literatürde ortaya çıkan bulgular doğrultusunda (Aisen ve Veiga, 2005a; Mazhar ve Jafri, 2017), politik istikrarın enflasyon üzerinde negatif ve anlamlı bir etki yaptığını göstermektedir. PS göstergesindeki %1'lik bir artış enflasyon oranlarını % 0.14 düşürmektedir.

Model 4'te kamu hizmetlerinin kalitesi, kurumların bağımsızlığı ve hükümetin taahhütlerine bağlılığının enflasyon üzerindeki etkisini ölçmek için hükümetin etkinliği (GE) alt göstergesi analize dahil edilmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar, beklendiği gibi, GE göstergesinin değeri arttıkça enflasyon oranının düştüğünü göstermektedir. GE göstergesinde oluşan %1'lik bir artış enflasyon oranlarını % 0.09 düşürmektedir. Bu sonuçlar hükümet istikrarının olması (hükümetin kısa sürede değişmemesi) ve böylece kendi programlarını yürütme yeteneğinin artması, kamu hizmetlerinin politik etkilerden elimine edilerek bürokratik kalitenin artması ve hükümetin taahhütlerinde güvenilir olması gibi hükümetin etkinliğini artıran faktörlerin fiyat istikrarının sağlanmasında etkili olduklarını ortaya koymaktadır.

Model 5'te analize düzenleyici kalite (RQ) göstergesi dahil edilerek özel sektöre ve ekonomik faaliyetlerin işleyişine yönelik düzenlemelerin enflasyon üzerindeki etkisi araştırılmaktadır. Sonuçlara bakıldığında RQ'nun enflasyon üzerinde %1 anlamlılık düzeyinde güçlü ve negatif bir etkisinin olduğu görülmektedir. Buna göre RQ göstergesindeki %1'lik bir artış enflasyon oranını %0.17 düşürmektedir. Buradan yola çıkarak, özel sektörün gelişimini ve uluslararası sermaye yatırımlarını teşvik eden ve uluslararası ticaretin gelişmesini kolaylaştıran düzenlemelerin fiyat istikrarının sağlanmasında etkili oldukları görülebilmektedir.

Model 6’da mülkiyet haklarının varlığı, özel ve kamu sözleşmelerinin uygulanabilirliği ve karaborsa gibi hukuk düzeni ile ilgili faktörlerin enflasyon üzerindeki etkisini ölçmek için hukukun üstünlüğü (RL) göstergesi analize dahil edilmiştir. Burada da literatürdeki sonuçlarla paralel olacak şekilde (Eijffinger ve Stadhouders, 2003) hukukun üstünlüğünün enflasyon üzerindeki etkisi anlamlı ve negatiftir. Buna göre RL göstergesi %1 artığında enflasyon oranları % 0.14 düşmektedir.

Model 7’de kamu gücünün kişisel çıkarlar için kötüye kullanılması olarak ifade edilebilen yolsuzluk ile enflasyon arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla WGI göstergelerinden yolsuzluğun kontrolü (CC) açıklayıcı değişken olarak analize dahil edilmiştir. Elde edilen bulgular yolsuzluk kontrol altına alındıkça enflasyonun düştüğünü ortaya koymaktadır. CC’de %1’lik bir artış enflasyon oranlarını %0.06 düşürmektedir. Bu sonuçlar yolsuzluk-enflasyon ilişkisini inceleyen çalışmalarda ortaya çıkan görüşler ve ampirik sonuçlarla tutarlıdır (Al-Marhubi, 2000;Haider vd., 2011; Piplica, 2011, Özşahin ve Üçler, 2017). Bu çalışmalarda yolsuzluğun özellikle vergilendirilebilir kaynakları azaltmak suretiyle toplam vergi gelirlerinin azalmasına veya doğrudan kamu harcamalarının artmasına yol açtığı ifade edilmektedir. Bu şartlarda kamu harcamalarının finansmanı için kullanılan senyorej seçeneği enflasyonun artmasına neden olabilmektedir.

Tablo 2: İki Aşamalı Sistem GMM sonuçları: WGI Göstergelerinin Enflasyon Üzerindeki Etkisi

Değişkenler	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6	Model 7
INF _{t-1}	0.7753* (0.1044)	0.9258* (0.0570)	0.7759* (0.1051)	0.7747* (0.1053)	0.7721* (0.1040)	0.7724* (0.1044)	0.6698* (0.0704)
CAD	0.0685** (0.0302)	0.0048 (0.0029)	0.0745** (0.0313)	0.0679** (0.0316)	0.0659** (0.0311)	0.0678** (0.0315)	0.0139** (0.0059)
GDPG	0.0599 (0.0644)	0.0216* (0.0078)	0.0560 (0.0603)	0.0532 (0.0695)	0.0705 (0.0603)	0.0602 (0.0633)	0.0157** (0.0071)
EXP	0.0273** (0.0273)	0.0022 (0.0018)	0.0269 (0.0173)	0.0234** (0.0116)	0.0352* (0.0130)	0.0299** (0.0122)	0.071 (0.0057)
GOV	-0.132** (0.064)						
VAA		-0.24** (0.2957)					
PS			-0.14*** (0.2544)				
GE				-0.09*** (0.0580)			
RQ					-0.172** (0.0597)		
RL						-0.148** (0.0522)	
CC							-0.068** (0.385)
Gözlem	640	640	640	640	640	640	640
Gruplar	40	40	40	40	40	40	40
Araç değişkenler	34	34	34	34	34	34	34
AR (2)	0.385	0.352	0.382	0.382	0.394	0.387	0.417
Hansen Testi	0.276	0.290	0.234	0.254	0.311	0.277	0.252
Fark HansenT	0.198	0.198	0.221	0.263	0.445	0.315	0.263

Not: *, **, *** sırayla %1, %5 ve %10 istatistiksel anlamlılık düzeyini göstermektedir. Parantez içindeki değerler Windmeijer (2005) küçük örnek düzeltmesiyle elde edilen dirençli standart hatalardır.

Sistem GMM tahmincilerinin tutarlı olup olmadığını ortaya koyabilmek için bazı testlerin uygulanması gerekir. Bu testlerden ilki hata teriminde “ikinci dereceden otokorelasyon yoktur” şeklindeki H_0 hipotezini sıyanan otokorelasyon testidir (AR2). Tüm modellerde $\rho > 0.05$ olduğu için H_0 hipotezi reddedilmemektedir. Bu bulgular, modellerde ikinci dereceden otokorelasyonun olmadığını göstermektedir.

İki aşamalı Sistem GMM tahmin yöntemi uygulanırken yapılması gereken bir başka test araç değişkenlerin geçerliliğini sıyanan Hansen testidir. Araç değişken sayısının N 'den büyük olması Hansen testini zayıflatarak ρ değerlerini ulaşılması imkansız olan 1.00 noktasına ulaştırabilir. P değerinin 1.00 olması Hansen testinin problemi tespit etmesini zorlaştıran araç sayısındaki aşırı artışın bir işareti olarak görülmelidir. Roodman (2009a, 2009b), araç sayısının düşürülmesi durumunda bu tür sapmaların azalacağını ve ρ olasılık değerlerinin daha ılımlı bir noktaya geleceğini ileri sürmektedir. Bu bağlamda Roodman (2009a) $0.1 \leq \rho < 0.25$ aralığının dışında kalan değerlerin sorunlu olabileceğini ifade etmektedir. Ancak Roodman (2009a)'in bu görüşünden yola çıkarak $0.1 \leq \rho < 0.25$ arasındaki değerlerin “optimal olasılık değerleri” olduğunu ifade eden Labra ve Torrecillas (2018) daha esnek bir yaklaşımla $0.05 \leq \rho < 0.8$ aralığındaki değerlerin araç değişkenlerin geçerliliği için yeterli olduğunu kabul etmektedir. Bazı çalışmalarda ise araç değişkenlerin geçerli olabilmesi için Hansen test olasılık değerlerinin $0.25 \leq \rho < 1$ arasında olmasının gerekli olduğu ileri sürülmektedir (Yerdelen Tatoğlu, 2020). Bu çalışmada literatürdeki öneriler de dikkate alınarak araç değişken sayısı azaltılmıştır. Sonuçlar tüm modellerde Hansen testi ρ olasılık değerlerinin $0.23 \leq \rho < 0.31$ aralığında kaldığını göstermektedir. Bu sonuçlara göre “araç değişkenler geçerlidir” şeklindeki H_0 hipotezinin kabul edildiği anlaşılmaktadır.

Araç setinin geçerliliği için Hansen testi ile yakından ilgili olan bir başka test fark-Hansen testidir. Fark-Hansen testi araç değişkenlerin alt kümelerinin geçerliliğini kontrol eder. Genel Hansen testinde olduğu gibi araç değişken sayısının artması fark-Hansen testinin de zayıflamasına yol açar. Tablo 2 ve Tablo 3'te Fark-Hansen testine ait ρ olasılık değerleri tüm modeller açısından $0.2 \leq \rho < 0.4$ sınırları içindedir. Bu sonuçlar araç değişkenlerin alt grubunun geçerli olduğunu ileri süren H_0 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

6. Sağlamlık Kontrolü

Bu bölümde alternatif değişkenler kullanmak suretiyle Tablo 2'de ortaya çıkan sonuçların sağlamlığını sağlamlığı kontrol edilmektedir. Bu bağlamda, GDPPG yerine kişi başına düşen GSYH büyüme oranları (GDPPCG), politik ve kurumsal değişkenleri temsil eden WGI ve alt göstergeleri yerine Dünya Ekonomik Özgürlükler Endeksi (EFW) ve Ekonomik Özgürlükler Endeksi (IEF) açıklayıcı değişkenler olarak kullanılmaktadır. Sistem GMM sonuçları Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3: İki Aşamalı Sistem GMM Tahmin Sonuçları: IEF ve EFW'nin Enflasyon Üzerindeki Etkisi (2003-2019)

Değişkenler	Model 1	Model 2
INF _{t-1}	0.7785* (0.1043)	0.7776* (0.1039)
CAD	0.0682** (0.0304)	0.0679** (0.0299)
GDPPCG	0.0741 (0.0538)	0.0685* (0.0572)
EXP	0.0247*** (0.0131)	0.0210*** (0.0120)
EFW	-0.09** (0.0473)	
IEF		-0.008**

		(0.0042)
Gözlem	640	640
Gruplar	40	40
Araç değişkenler	34	34
AR(2)	0.396	0.391
Hansen Testi	0.287	0.273
Fark HansenT.	0.342	0.319

Not: *, **, *** sırayla %1, %5 ve %10 istatistiksel anlamlılık düzeyini göstermektedir. Parantez içindeki değerler Windmeijer (2005) küçük örnek düzeltmesiyle elde edilen dirençli standart hatalardır.

Kurumsal ve politik değişkenlerin enflasyon üzerindeki etkisini gösteren Tablo 3'te ortaya çıkan bulgular makroekonomik değişkenler ile WGI ve alt göstergelerinin etkileriyle paralellik göstermektedir. Cari açık (CAD), kişi başına GSYH büyüme oranı (GDPPCG) ve kamu harcamalarının (EXP) enflasyon üzerindeki etkisi pozitif olmakla birlikte oldukça zayıftır. Benzer şekilde kurumsal ve politik değişkenlerin enflasyon üzerinde zayıf ancak negatif bir etkisinin olduğu görülmektedir. Model 2'de Dünya Ekonomik Özgürlükler Endeksinin (EFW) enflasyon üzerindeki etkisine ilişkin bulgular yer almaktadır. Buna göre EFW'deki %1'lik bir artış enflasyon oranlarını %0,09düşürmektedir. Bu sonuçlar Aisen ve Veiga (2005)te elde edilen sonuçlar ile örtüşmektedir. Model 2'te ise Heritage Foundation tarafından yayınlanan Ekonomik Özgürlükler Endeksinin (IEF) enflasyon üzerindeki etkisi tahmin edilmektedir. Bulgular IEF'nin enflasyon üzerindeki etkisinin negatif ancak oldukça zayıf olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 3'te spifikasyon testlerine ilişkin ortaya çıkan olasılık değerleri Sistem GMM'e ait tahmin sonuçlarının tutarlı olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda AR2 testi ikinci dereceden otokorelasyonun olmadığını, Hansen testi araç değişkenlerin geçerli olduğunu ve Fark-Hansen testi ise araç değişkenlerin alt kümesinin geçerli olduğunu ortaya koymaktadır.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Makroekonomik performansın açıklanmasına yönelik son dönemlerde yapılan çalışmalar ülkelerin ekonomik yapıları ve uygulanan makroekonomik politikalarından ziyade kurumsal kalitenin rolüne vurgu yapmaktadırlar. Esasen kurumsal kalite makroekonomik politikaların başarısını da etkileyen bir faktördür. Makroekonomik Politikanın Politik Ekonomisi olarak ifade edilen bu yaklaşım siyasi istikrar, demokrasi, hukukun üstünlüğü gibi politik ve kurumsal faktörlerin temel makroekonomik göstergelerden olan enflasyon üzerinde güçlü etkilerinin olduğunu ileri sürmektedir. Yapılan ampirik çalışmalar kurumsal kalite arttıkça enflasyon oranının düştüğünü ortaya koymuştur.

Bu çalışma 2003-2019 dönemi için 40 gelişmekte olan ülkeyi kapsayan bir örneklem üzerinden sistem-GMM tahmincisini kullanarak politik ve kurumsal faktörlerin enflasyon üzerindeki etkisini analiz etmektedir. Analiz sonuçları enflasyon oranlarının Dünya Yönetişim Göstergelerini (WGI) oluşturan ve bir anlamda yönetişimin kalitesini gösteren politik ve kurumsal değişkenlerle ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda bulgulara göre hükümetlerin; seçildiği ve değiştirildiği süreçlerin demokratik olması, sağlam politikalar oluşturabilme ve uygulayabilme kapasitelerinin yeterli olması ve kurumsal güvenin yüksek olması enflasyon oranlarının düşmesine yol açmaktadır. Analizde WGI göstergeleri yerine Dünya Ekonomik Özgürlükler Endeksi (EFW) ve Ekonomik Özgürlükler Endeksi (IEF) gibi politik ve kurumsal göstergeleri kapsayan farklı değişkenler kullanıldığında da benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlar ve literatürdeki ortak görüş politik ve kurumsal faktörlerin enflasyon üzerinde etkin olduğunu ortaya koymaktadır. Bu yüzden gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir fiyat istikrarının sağlanabilmesi için kısır döngüye yol açan geçici önlemler yerine siyasi, sosyal ve ekonomik alanlarda yapısal reformlar yapmak gerekmektedir. Bu bağlamda hukukun üstünlüğünün sağlanması, ifade özgürlüğü ve ekonomik özgürlüklerin geliştirilmesi, siyasi katılımın önündeki engellerin kaldırılması gerekir. Bununla birlikte, başta merkez bankası olmak üzere fiyat istikrarı ile ilgili olan kurumların siyasi baskılardan etkilenmemesi için yasal bağımsızlıklarının yanında demokratik

kültürün bir yansıması olan fiili bağımsızlıklarının da sağlanması gerekir. Tüm bunlar elbette uzun vadede etkileri ortaya çıkabilen ancak sürdürülebilir fiyat istikrarı için oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

- Abbas, Q.; Junqing, L.; Ramzan, M. & Fatima, S. (2021) Role of governance in debt-growth relationship: evidence from panel data estimations. *Sustainability*, pp.13, 5954.
- Acemoglu, D., Johnson S. & Robinson, J. A., (2005). Institutions as a Fundamental Cause of Long-Run Growth, in: Philippe Aghion & Steven Durlauf (ed.), *Handbook of economic growth*, edition 1, volume 1, chapter 6, pp. 385-472
- Acemoglu, D., Johnson, S., Robinson, J., & Thaicharoen, Y. (2003). Institutional causes, macroeconomic symptoms: Volatility, crises and growth. *Journal of Monetary Economics*, 50, pp. 49-123.
- Aisen, A. & Veiga, F.J. (2008). Political instability and inflation volatility, *Public Choice*, 135, pp.207-223
- Aisen, A., & Veiga, F. J. (2005a). Does political instability lead to higher inflation? A panel data analysis. IMF Working Paper, 05/49
- Aisen, A., & Veiga, F. J. (2005b). The political economy of seigniorage. IMF Working Paper, 05/175
- Alesina, A. & A. Drazen (1991) Why are stabilisation delayed ? *American Economic Review* 81, pp. 1170-1188.
- Alesina, A. & Perotti, R. (1999). Budget deficits and budget institutions, in: James M. Poterba (ed.) *Fiscal institutions and fiscal performance* pp.13-36
- Alesina, A., & Tabellini, G. (1990). A positive theory of fiscal deficits and government debt. *Review of Economic Studies*, 57(3), 403-414.
- Alesina, A., & Perotti, R. (1995). The political economy of budget deficits, IMF Staff Papers, 42(1)
- Al-Marhubi, F. A. (2000). Corruption and inflation, *Economic Letters* 66, pp.196-202
- Andersen, T. G. & Sørensen, B. E. (1996). 'GMM estimation of a stochastic volatility model: a Monte Carlo study', *Journal of Business and Economic Statistics*, Vol. 14, pp. 328-352.
- Arellano, M. & Bover, O. (1995). 'Another look at the instrumental variables estimation of error components models', *Journal of Econometrics*, Vol. 68, pp. 29-51.
- Arellano, M. & Bond, S. (1991). 'Some tests of specification for panel data: Monte Carlo evidence and an application to employment equations', *Review of Economic Studies*, Vol. 58, pp. 277-297.
- Baumann, P:F.M., Rossi, E., & Schomaker, M. (2021). Central bank independence and inflation: Weak causality at best, VOX, CEPR Policy Portal
- Blundell, R. & Bond, S. (1998). 'Initial conditions and moment restrictions in dynamic panel data models', *Journal of Econometrics*, Vol. 87, pp. 115-143.
- Bond, S. R., Hoeffler, A. & Temple, J. (2001). GMM estimation of empirical growth models, Discussion Paper No. 2048, Centre for Economic Policy Research.
- Campos, N. & Nugent, J.B. (1999). Development Performance and the Institutions of Governance: Evidence from East Asia and Latin America, *World Development*, 27(3), pp. 439-452
- Cebula J.R. & Foley, M. (2012). A panel data study of the effects of economic freedom, regulatory quality, and taxation on the growth rate of per capita real GDP, *Journal of Public Finance and Public Choice*, 30(1-3):103
- Chong, A. & Calderon, C. (2000). Causality and feedback between institutional measures and economic growth, *Economics and Politics*, 12(1), pp.69-81

- Cukierman, A., Edwards, S., & Tabellini, G. (1992). Seigniorage and political instability. *American Economic Review*, 82(3), 537–555.
- Desei, R.M, Olofsgard, A., Yousef, T. (2002), Democracy, inequality and inflation. Edmund A. Walsh School of Foreign Service, Washington D.C.
- Docquier, F., Lodigiani, E., & Rapoport, M. (2011). Emigration and democracy, IZA DP No. 5496
- Edwards, S. & Tabellini, G. (1991). Political instability, Political weakness and inflation. An empirical analysis, NBER Working Paper No. 3721
- Edwards, S. (1994). The political economy of inflation and stabilization in developing countries, *Economic Development and Cultural Change* , 42 (2), pp. 235-266
- Eijffinger, S. C W & Stadhouders, P. (2003). Monetary policy and the rule of law, CEPR Discussion Papers 3698
- Emara, N. and Jhonsa, E. (2014). Governance and economic growth: the case of Middle East and North African countries, *Journal of Development and Economic Policies*, 16(1), pp. 47-71.
- Fenira, M. (2014). Democracy: A determinant factor in reducing inflation, international *Journal of Economics and Financial Issues*, 4(2), pp.363-375
- Frazer, B. W. (1994). Central bank independence: What does it mean?, *Reserve Bank of Australia Bulletin*, pp.1-8
- Garriga, A C & C M Rodriguez (2019), “More effective than we thought: Central bank independence and inflation in developing countries”, *Economic Modelling* 85: 87-105.
- Gwartney, J. Lawson, R., Hall, J. & Murphy, R. (2021). Economic Freedom of the World 2021 Annual Report, Fraser Institute
- Haider, A., Din, M. & Ghani, E. (2011). Consequences of political instability, governance and bureaucratic corruption on inflation and growth: the case of Pakistan, *The Pakistan Development Review* , 50 (4), pp.773-807
- Hall, R.E. & Jones, C.I. (1999). Why do some countries produce so much more output per worker than others?, *The Quarterly Journal of Economics*, 114(1), pp. 83-11
- Heid, B., Langer, J. & Larch, M. (2011). Income and democracy: Evidence from system GMM estimates, Ifo Working Paper No. 118
- Ibarra, R. & Trupkin, D.R. (2016). Reexamining the relationship between inflation and growth: Do institutions matter in developing countries?, *Economic Modelling* 52 pp. 332–351
- Kaufmann, D. & Kraay, A. (2002). Growth without Governance, World Bank Policy Research Working Paper no. 2928
- Kaufmann, D., Kraay, A. & Mastruzzi, M. (2010). ‘The Worldwide Governance Indicators, methodology and analytical issues, World Bank Policy Research Working Paper no. 5430
- Khan, S.U., & Saqib, O.F. (2011). Political instability and inflation in Pakistan, *Journal of Asian Economics*, 22, pp.540-549
- Kirshner, J. (2001). The political economy of inflation, *Journal of Economic Survey*, 15(1), pp.41-70
- Knack, S. & Keefer, P. (1995). Institutions and economic performance: institutional measures cross-country tests using alternative institutional measures, *Economics and Politics*, 7(3), pp. 207-227
- Koç Yurtkur, A. & Arpağ, M. (2020). Merkez bankası bağımsızlığı ve enflasyon arasındaki ilişki: enflasyon hedeflemesi uygulayan ülkeler üzerine bir inceleme . *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , Cilt:29 Sayı:4 , 1-20 . DOI: 10.35379/cusosbil.592580
- Krause, S. & Méndez, F. (2008). Institutions, arrangements and preferences for inflation stability: Evidence and lessons from a panel data analysis, *Journal of Macroeconomics*, Elsevier, 30(1), pp. 282-307

- Labra, R. & Torrecillas, C. (2018). Estimating dynamic Panel data. A practical approach to perform long panels, *Revista Colombiana de Estadística*, 41(1), pp. 31-52
- Masuch, K., Moshammer, E. & Pierluigi, B. (2016). Institutions, public debt and growth in Europe, ECB Working Paper No. 1963
- Mazhar, U. & Jafri, J. (2017) Can the shadow economy undermine the effect of political stability on inflation? Empirical evidence, *Journal of Applied Economics*, 20(2), 395-420.
- Mehanna, R.-A.; Yazbeck, Y.; Saredidine, L. (2010). Governance and economic development in mena countries: Does oil affect the presence of a virtuous circle? *Journal of Transnational Management* 15(2), 117–150.
- Mensah, L., Bokpin G. & Boachie-Yiadom E. (2018) External debts, institutions and Growth in SSA, *Journal of African Business*, 19:4, pp. 475-490,
- Miller, T., Kim, A.B., & Roberts, J.M. (2021). 2021 Index of Economic Freedom, The Heritage Foundation
- Narayan, P.K, Narayan, S. & Mishra, S (2011). Do remittances induce inflation? fresh evidence from developing countries, *Southern Economic Journal*, 77(4), 914–933
- North, D. C. (1990), *Institutions, institutional change, and economic performance*, Cambridge University Press, New York
- Özşahin, Ş. & Üçler, G. (2017). The consequences of corruption on inflation in developing countries: evidence from panel cointegration and causality Tests, *Economies*, 5(4), 1-15
- Persson, T., Roland, G. & Tabellini, G. (1997). Separation of powers and political accountability, *Quarterly Journal of Economics*, Vol. 112, pp. (1163-202)
- Piplica, D. (2011), Corruption and inflation in Transition EU member countries. *Ekon. Misaio IPraksa Dbk. God XX.*, BR. 2, 469-506
- Roodman, D. (2009a). A note on the theme of too many instruments, *Oxford Bulletin Of Economics And Statistics*, 71 81), 0305-9049, pp.135-158
- Roodman, D. (2009b). How to do xtabond2: An introduction to difference and system GMM in Stata, *The Stata Journal*, 9(19), pp. 86–136
- Rueda, M. C. (2008). Inequality, democracy and Inflation. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1153359>
- Sachs, J. D. (1989) Social conflict and populist policies in Latin America (March 1989). NBER Working Paper No. 2897,
- Satyanath, S., Subramanian A. (2007), The political economy of nominal macroeconomic pathologies. *IMF Staff Papers*, 54, pp. 419–453.
- Soto, M. (2009). System GMM estimation with a small sample, *Barcelona Economics Working Paper Series Working Paper No. 395*
- Telatar, E., Telatar, F., Cavusoglu, T & Tosun, U. (2010) Political Instability, Political Freedom and Inflation. *Applied Economics* 42, 3839-3847.
- Windmeijer, F. (2005). ‘A finite sample correction for the variance of linear efficient two-step GMM estimators’, *Journal of Econometrics*, Vol. 126, pp. 25–51.
- Yerdelen Tatoğlu, F. (2020) *İleri Panel veri Analizi*, 4. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul

Research Article

Gelişmekte Olan Ülkelerde Enflasyonun Politik ve Kurumsal Belirleyicileri

Political And Institutional Determinants of Inflation in Developing Countries

Zeki AKBAKAY

Doç.Dr., Bingöl Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

İktisat Bölümü

zekiakbakay@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-6736-6483>

Extensive Summary

Economic and structural factors such as money supply, exchange rate, openness, level of development and natural resources can have an impact on the economic performance of countries. However, economists argue that these factors alone are insufficient to explain economic performance. High inflation is one of the main macroeconomic imbalances, which is caused by economic, structural, political and institutional factors. After the acceptance of inflation as an important problem in the 1970s, it is observed that there has been an increase in studies examining the effects of political and institutional factors on inflation. In the recent growing literature on non-economic determinants of economic performance, there seems to be a consensus that political and institutional factors are important determinants of economic performance difference in developing countries. Accordingly, weak institutions cause macroeconomic problems through different channels. In order to ensure macroeconomic stability, it is stated that it is necessary to increase institutional quality, especially in developing countries, and that this can only be achieved through structural reforms in the social, political and economic fields. Institutional quality includes both restrictions on executive power by weakening managers' positions above the law, and ensuring that the economic activities of individuals and entrepreneurs are protected by law. Persson et al. (1997) argue that in a regime where checks and balances work well, the separation of powers between the legislative and executive organs will prevent politicians from abusing power. When considered from this aspect, institutional quality should be seen as a phenomenon that also shapes the applied macroeconomic policies. In this context, in the explanation of macroeconomic performance in most of the developing countries, the role of not only the applied macroeconomic policies but also the institutional reasons leading to the implementation of these policies is emphasized. In order to ensure sustainable price stability and thus prevent unwanted fluctuations in inflation, a consensus has been formed that it can be achieved by strengthening institutions that contribute to the improvement of institutional quality, such as political stability, freedom of thought and the rule of law, instead of short-term solutions. According to the political economy approach, which links the differences in economic performance between countries to political and institutional factors, current governments may resort to distorted economic policies to stay in power more and thus maximize their personal interests. To eliminate political pressures on monetary policy and thus prevent governments from using monetary policy for their own short-term political gain, one of the key recommendations is that the central bank should be independent. The political economy approach is also reflected in recent analyses of inflation. The new literature seeks to answer the question of why some governments prefer to run large fiscal deficits and finance those deficits with an inflation tax. In this context, unlike traditional literature that focuses on the determinants of inflationary pressure, such as money supply, fiscal imbalances, and demand-side factors, the new literature focuses more on the

political and institutional causes of inflation, such as political instability, reliability, reputation, and political cycles.

The effect of institutional quality on economic performance is mostly discussed in the context of economic growth, investments and international capital flows. Most of these studies emphasize the positive effect of institutional quality on economic growth. Whereas, weak institutions not only lead to low and unstable growth rates, they can also cause imbalances in other macroeconomic variables such as inflation, budget deficit and public debt. Empirical studies that try to explain why inflation rates vary greatly between countries especially emphasize the existence of political and institutional factors (Edwards and Tabellini (1991), Alesina and Drazen (1991), Cukierman et al (1992)). However, it is seen that there are more limited studies in the literature examining the effect of institutional quality on inflation. In order to reduce this gap and thus contribute to the literature, this study examines the effect of political and institutional factors, namely institutional quality, on inflation. For this purpose, dynamic panel data analysis is performed using the data sets of 40 developing countries for the 2003-2019 period. One of the main determinants of economic behavior in the current period is the habits and behavior patterns of previous periods. Therefore, when examining the relationships between economic variables, the lagged values of the dependent variables should be included in the models as explanatory variables. For this purpose, the system generalized method of moments (GMM), which eliminates the endogeneity problem, is used in the study. In order to demonstrate whether the system GMM estimators are consistent, some tests need to be applied. The first of these tests is the autocorrelation test (AR2), which tests the H_0 hypothesis that there is no second order autocorrelation in the error term. Since $\rho > 0.05$ in all models, the H_0 hypothesis is not rejected. These findings show that there is no second order autocorrelation in the models. Another test that should be done when applying the two-stage System GMM estimation method is the Hansen test, which tests the validity of instrument variables. If the number of instrumental variables is greater than N, the Hansen test is weakened. In this study, the number of instrument variables was reduced by taking into account the recommendations in the literature. The results show that the Hansen test p probability values for all models remain in the range of $0.23 \leq p < 0.31$. These results show that the instrumental variables are valid. Another test that is closely related to the Hansen test for the validity of the instrument is the difference-Hansen test. The difference-Hansen test checks the validity of subsets of instrumental variables. The results of the analysis show that the H_0 hypothesis, which suggests that the subgroup of instrumental variables is valid, is accepted.

After determining the absence of second-order autocorrelation and the validity of the instrumental variables, the system GMM estimator is used to reveal the relationship between inflation and institutional quality. The findings of the system GMM estimator show that the World Governance Indicators (WGI), which represents political and institutional factors, have effects on inflation. In addition, to check the reliability of these results different indicators are used to measure political and institutional phenomena, such as the World Economic Freedoms Index (EFW) and the Economic Freedoms Index (IEF). The results show that the effect of alternative indicators on inflation is similar to the effect of WGI indicators. The results of this study emphasize the importance of institutional quality in ensuring price stability. In this context, the main policy recommendation of the study is the necessity of establishing strong institutions in order to reduce inflation and ensure a sustainable price stability.